

Extrema dreta i democràcia liberal

Fins a quin punt l'extrema dreta actual europea té afectacions directes en les democràcies liberals d'Itàlia, Alemanya i Espanya?

Índex

Abstract.....	3
Introducció.....	4
1. L'extrema dreta	
1.1 Definició.....	6
1.2 Diferències entre l'extrema dreta i la dreta.....	7
1.3 Context històric.....	7
1.4 Partits polítics d'extrema dreta dels anys 30 i actuals	
1.4.1 Itàlia.....	9
1.4.2 Alemanya.....	10
1.4.3 Espanya.....	12
1.5 Líders importants d'extrema dreta	
1.5.1 Itàlia.....	15
1.5.2 Alemanya.....	17
1.5.3 Espanya.....	19
1.6 Ascens de l'extrema dreta a Europa.....	22
2. Democràcia liberal	
2.1 Democràcia.....	24
2.2 Liberalisme.....	25
2.3 Democràcia liberal.....	27
3. Diferències i similituds entre l'extrema dreta i la democràcia liberal	
3.1 Similituds.....	29
3.2 Diferències.....	29
4. Motius pels quals l'extrema dreta amenaça la democràcia liberal.....	30
Conclusions.....	32
Bibliografia/Bibliografia electrònica.....	34

Abstract

In recent years, the ultra-right has been winning votes in Europe, especially in Italy, Germany and Spain, which all knew dictatorial regimes under the leaderships of Mussolini, Hitler and Franco in the last century. These three countries have indeed experienced the rise of extremist parties such as the Northern League of Italy, Alternative for Germany and Vox in Spain. The aim of this project is to investigate the increase of these far-right parties and to look at their influence on European liberal democracies. This project also aims at answering the following question: To what extent does the current European far right have direct consequences on the liberal democracies of Italy, Germany and Spain?

To carry out this investigation, I based my research on specialized books and reliable internet sources.

The conclusion of this work is that after all the massacres perpetrated by the extremist regimes throughout history, the far right disappeared for a while. It is right now, that these ideological movements seem to surface again. There are two main reasons for this: a new generation and the crisis. Younger generations have not experienced the tragic consequences caused by far right dictatorships in the past and therefore, are not aware of the consequences. On the other hand, Europe is living a moment of crisis in terms of immigration, economy and politics. Today's governments are often unable to give the answer the population is waiting for. As a consequence, the far right parties seize this opportunity to offer their "help" to the population.

Introducció

Aquest projecte de recerca es basa en dos blocs que responen als dos principals conceptes que trobem en la pregunta, l'extrema dreta i la democràcia liberal. Com que la llargada d'aquest projecte té un límit determinat, ens centrarem en 3 països on la influència de l'extrema dreta ha estat important en el passat i on sembla ressorgir avui dia: Itàlia, Alemanya i Espanya. Efectivament, a finals dels anys 30 va esclatar la Segona Guerra Mundial i van aparèixer un cert nombre de líders característics d'una extrema dreta molt determinada. Per aquesta raó, s'ha considerat que és una dècada molt apropiada per a poder estudiar la ultradreta amb més exactitud.

M'interessa molt aquest tema per diverses raons. Una d'elles és la part d'història contemporània que implica aquest treball, ja que considero aquest període com una època de nous invents i canvis que han marcat substancialment com és actualment la societat. A més a més, aquest projecte permet focalitzar-se en l'àmbit de la política i observar el contrast existent entre el passat i el present. Penso que és important, ja que entre una etapa i una altra han passat només noranta anys i en aquest període de quasi un segle, s'han produït una gran quantitat de canvis. D'altra banda, opino que és un treball que requereix un esforç perquè tracta d'un tema que no conec en profunditat. De fet, com que l'assignatura d'història no forma part del meu currículum, em plantejo aquest projecte de recerca com un repte personal. Altrament, tot i que no curso cap assignatura directament relacionada, són temes que m'interessin, ja que m'agradaria encaminar els meus futurs estudis cap a aquest àmbit. M'atrauen, per exemple, algunes carreres com Relacions Internacionals, Ciències Polítiques o Sociologia.

La finalitat d'aquest PR és respondre a la següent pregunta: Fins a quin punt l'extrema dreta actual europea té afectacions directes en les democràcies liberals d'Itàlia, Alemanya i Espanya?

L'extrema dreta va tenir una gran influència entre els anys 30 i els 40 del segle XX. Els finals d'aquella dècada van desembocar en la Segona Guerra Mundial on van destacar líders com Mussolini a Itàlia, Hitler a Alemanya o Franco a Espanya. Eren dirigents característics d'una extrema dreta molt determinada que feien patir a la

població misèria i fins i tot la mort. És evident que ja han passat noranta anys d'aquella extrema dreta però, tot i això, la meva hipòtesi és que aquesta ideologia segueix tenint força en la societat actual. Potser la seva influència no és tan visible com la de fa pràcticament un segle, ja que després de tantes víctimes i destruccions, es va impulsar la creació d'organitzacions i associacions a favor dels drets humans que no permeten certes actuacions extremes. Però, penso que l'existència d'aquestes organitzacions no impedeix el fet que puguin tornar a aparèixer dictadures d'extrema dreta en un futur. L'extrema dreta sol tenir ideologies que no donen suport a determinades formes de govern i per aquesta raó, crec que les democràcies liberals de països com Itàlia, Alemanya i Espanya poden patir certes crisis que desestabilitzin els seus sistemes.

Aquest projecte es basa en una recerca aprofundida en llibres especialitzats en el tema, i com no pot ser d'altra manera en l'era de la digitalització, amb l'ajuda d'informació extreta de pàgines especialitzades d'internet.

Després de contextualitzar el tema, el primer bloc del treball proposa una anàlisi descriptiva de l'extrema dreta dels tres països mencionats en els anys 30 i en l'actualitat. Tot seguit, aquest projecte fa una anàlisi comparatiu entre les èpoques citades anteriorment. Tanmateix, s'han analitzat discursos i programes electorals dels líders dels anys 30 (Mussolini, Hitler i Franco) i actuals (Salvini, Weidel i Gauland i Abascal), sempre tenint present l'objectiu d'aquest treball que és mirar les influències del passat en la política del present. Per aquest motiu, una part important del meu projecte tindrà com a finalitat unir els dos grans blocs (extrema dreta i democràcia liberal) per a estudiar el lligam entre ambdós. I per acabar, extrauré les meves conclusions on refutaré o corroboraré la meva hipòtesi inicial.

1. Extrema dreta

1.1 Definició

Segons l'Enciclopèdia Catalana, l'extrema dreta és el sector polític de la dreta més autoritària, sovint caracteritzat per la utilització de mètodes violents i al marge de la legalitat. L'extrema dreta també anomenada ultradreta es considera com la base de moviments com el feixisme i el nazisme o de règims, com el franquisme. És un conjunt de posicionaments i actituds que es basen en el sentit del deure, de la tradició, la família, la religió, la nació i la jerarquia.

D'altra banda, el diccionari en línia Definición ABC diu que l'extrema dreta és aquella que porta les idees de la dreta a l'extrem. Comparteix també la definició que en fa l'Enciclopèdia Catalana, posant de relleu que la mentalitat de la persona d'extrema dreta sol basar-se en creences religioses, en la família o la pàtria. A més a més, les persones amb aquests ideals polítics solen oposar-se frontalment amb les idees que defensen els socialistes, els maçons, el col·lectiu LGTB, els ateus, els antipatriotes, els proavortistes, els estrangers i els jueus, entre altres.

És important afegir com es defineixen els mateixos partits d'extrema dreta. El partit d'extrema dreta espanyol VOX, per exemple, es defineix en la seva plana web de la següent manera: "VOX és un projecte polític per a la renovació i l'enfortiment de la vida democràtica espanyola amb l'objectiu de cohesionar la Nació, aconseguir l'eficiència de l'Estat, millorar la qualitat de les institucions, garantir l'honradesa dels responsables públics i impulsar el creixement econòmic a benefici de tots els ciutadans." Per tant, retrobem les idees de defensa de la patria que comentàvem anteriorment.

Sovint també, una característica de l'extrema dreta és que existeix una persecució d'un grup social al qual se li atribueix sistemàticament la culpa d'una situació determinada. Un exemple podria ser el cas de Mussolini ja que el seu govern atacava a tots aquells que no compartien les idees feixistes. D'altra banda, el nazisme, discriminava i aniquilava als jueus culpabilitzant-los de tots els mals de la societat. I pel que fa a Franco, el seu règim perseguia principalment a la societat catalanista.

1.2 Diferències entre l'extrema dreta i la dreta

Per evitar confusions, és oportú dedicar un apartat del treball per parlar de la diferència existent entre l'extrema dreta i la dreta.

Una ideologia d'extrema dreta compleix mínimament una d'aquestes dues condicions. D'una banda, ha d'estar vinculada amb el feixisme mitjançant mites, símbols o el programa d'aquest moviment. D'altra banda, cal que el partit polític d'extrema dreta desenvolupi una tasca de deslegitimació (no conformar-se en un mandat legal) de la democràcia, mitjançant una oposició antisistema. Quan un partit polític compleix aquestes dues condicions, podem dir que forma part d'una ideologia més semblant a la dels antics partits d'extrema dreta. En canvi, si només en compleix una, passaria a ser d'una ideologia d'extrema dreta més actual.

La principal diferència entre ambdues ideologies és la constitucional. L'extrema dreta no vol respectar la constitució establerta mentre que la dreta busca a conservar-la. Una altra diferència és la visió que ambdues tenen de l'exèrcit. És a dir, l'extrema dreta recorre amb més facilitat a l'ús d'un exèrcit per controlar la població o una situació donada. Dit de manera planera, el que fa l'extrema dreta és portar la dreta a un extrem.

1.3 Context històric

L'extrema dreta té nombrosos antecedents en la història contemporània i especialment en el segle XX. Tot i que l'actualitat política ens fa pensar que és una ideologia actual, la veritat és que l'origen d'alguns dels principis de l'extrema dreta van començar tan aviat com el segle XII. Va ser aleshores quan van aparèixer algunes de les seves característiques més significatives que retrobem en la ideologia de l'extrema dreta actual. És, per exemple, quan va emergir la Inquisició, una institució d'origen medieval amb l'objectiu principal de vetllar per la integritat dels costums i per la puresa de la fe cristiana, combatint i castigant les heretgies (les idees que l'Església considerava falses, i tots aquells/es considerats enemics de l'Estat). Podem dir, per tant, que en aquest moment històric es detecta el primer esdeveniment relacionat directament amb els pensaments de l'extrema dreta: un

únic pensament i la persecució de tots aquells i aquelles que es posicionin en contra de l'ordre establert.

Més tard, del segle XIV al XVI es va produir l'auge de l'Absolutisme que ja deixava veure les característiques més rellevants de l'extrema dreta, com la formació del sentiment nacionalista basat en l'idioma i la religió arreu d'Europa. Però també es podria recórrer a la Revolució Francesa per parlar de l'aparició de l'extrema dreta, ja que va ser en aquell moment que van aparèixer els termes de "dreta" i "esquerra" per primer cop. Van sorgir concretament quan el parlament francès va debutar la seva activitat després de la Revolució Francesa. Aleshores, els monàrquics i els conservadors van començar a seure a la zona dreta del parlament mentre que els liberals s'asseien a la zona esquerra.

Ja al segle XX la nova dreta radical d'alguns països europeus pretenia avançar en el terreny de l'economia i la producció, així com acabar amb tota forma de parlamentarisme per a instaurar un règim dictatorial, ja que consideraven que l'ordre polític del moment era l'origen de tots els mals, tant socials com polítics. Així doncs, l'extrema dreta com l'entendem avui en dia va aparèixer per primer cop al segle XX i més concretament l'any 1922, amb l'arribada al poder de Mussolini i els seus "camises negres" a Itàlia. Una dècada més tard va tornar amb força amb Hitler a Alemanya. Aquest últim aprofitava el desconcert a Europa després de la Primera Guerra Mundial i un marc socioeconòmic molt negatiu, per guanyar vots amb el seu discurs populista i nacionalista. Durant la Segona Guerra Mundial, Alemanya i Itàlia van passar a ser aliats contra el bàndol representat per França i Anglaterra, una aliança facilitada, sens dubte, per les idees d'extrema dreta que compartien Hitler i Mussolini. Quan va acabar el segon gran conflicte bèl·lic del segle XX, els moviments neofeixistes i d'extrema dreta es van anar debilitant al no tenir arguments i proposicions sòlids amb els quals convèncer les seves poblacions respectives. I sobretot, perquè en aquells moments l'extrema dreta va passar a representar la part perdedora de la guerra.

Per tant, la segona guerra mundial es pot considerar com un moment àlgid d'activitat de la ultradreta en tres països europeus amb moviments com el feixisme a Itàlia, el nazisme a Alemanya i el franquisme a Espanya durant la seva Guerra Civil.

No va ser, però, fins al començament de la dècada dels vuitanta quan una nova extrema dreta va començar a emergir. Van ser necessaris quaranta anys després del final de la Segona Guerra Mundial perquè els primers partits que defensaven l'ideari de l'extrema dreta recuperessin un reconeixement públic.

A Itàlia va ser creada la "Lliga nord" el 1989, però no va ser fins les darreres eleccions que va guanyar reconeixement. En el cas d'Alemanya, va sorgir el partit polític "Alternativa per Alemanya" format el 2013. I a Espanya, no va ser fins el 2015 (quaranta anys després de la mort del líder franquista, Franco) quan va sorgir un partit obertament d'ultradreta com és "VOX". Per entendre l'extrema dreta actual, cal fer un recorregut històric més detallat i això és el que proposo en el proper apartat d'aquest treball.

1.4 Partits polítics dels anys 30 i actuals

1.4.1 ITÀLIA (1924)

Benito Mussolini assolí el càrrec de Primer Ministre l'any 1922 quan va iniciar la Revolució Feixista a petició del rei Víctor Manuel III d'Itàlia. Però no va ser fins a 1924 que van tenir lloc el que serien les últimes eleccions lliures fins al 1946. Les eleccions generals del 1924 van ser emmarcades dins la llei "Acerb" que va ser ideada per Mussolini. Aquesta nova llei implicava que el partit polític amb major vots, rebria automàticament dos terços (més de la meitat) dels diputats al Parlament. Així doncs, el partit polític que sortís escollit tindria total poder al parlament atès que per aprovar lleis, han de ser acceptades per més de la meitat dels escons. Mussolini, en els seus discursos utilitzava tàctiques com la intimidació que el van fer guanyar a ell i al seu partit, anomenat Partit Nacionalista Feixista. Va obtenir un 64,9% d'escons, mentre que el Partit Popular un 9% i el Partit Socialista Unitari un 5,9%. El 1925, Mussolini va convertir Itàlia en un règim autoritari. Així, sent un estat totalitari (on ell va passar a assumir tot el poder i amb falta total de llibertats), no hi havia espai ni per nous partits polítics, ni sindicats. Bàsicament, podríem dir que Mussolini va acabar amb la democràcia. A tot això, cal afegir-hi la violència exercida pels seus "camises negres" que atacaven a tots aquells que no compartien les idees feixistes. Així doncs, la ideologia de Mussolini complia plenament amb les característiques de

l'extrema dreta. Per exemple, plantejava una submissió de la raó a la voluntat i l'acció, un nacionalisme fortament identitari amb components victimistes que condueix a la violència contra els que es defineixen com a enemics (la nació es posa per sobre de l'individu) i finalment, mostrava un menyspreu tant pels règims parlamentaris com pel comunisme.

1.4.1 ITÀLIA (2018)

Si ens parem a analitzar la Itàlia del 2018, després de quasi cent anys de les eleccions del 1924, cal destacar un canvi important amb un augment significatiu de diputats al parlament italià que han passat de 535 a 630. En aquest país, el president és escollit pel Parlament. Se sol pensar que la persona amb més poder en un país és el president, però en països com Itàlia, qui ostenta el poder és el primer ministre, que actualment en aquest país és en Giuseppe Conte.

Pel que fa a l'extrema dreta italiana actual, quan un analitza amb detall els discursos i programes polítics de Salvini (líder del partit de la Lliga Nord), es posen de manifest clares influències d'ideologies extremistes de la dreta. Per començar, el seu lema és ni més ni menys: "Els italians primers". D'aquesta manera, la formació deixa de banda a tots els immigrants o refugiats que necessiten ajuda i altres ciutadans europeus. Podem afirmar clarament que aquest partit polític és anti-immigració pel nacionalisme que mostra a través del lema i euroescèptic, perquè en la majoria dels seus discursos critica obertament moltes de les accions que pren la Unió Europea. D'altra banda, alguns membres d'aquest partit polític, han dit que volen l'abolició de les unions civils i la defensa de la família tradicional italiana.

1.4.2 ALEMANYA (1933)

Al començament de la dècada dels anys trenta, el clima a Alemanya era tèntric. La depressió econòmica mundial havia colpejat molt dur el país i hi havia milions de desocupats. El record de la derrota humiliant d'Alemanya quinze anys abans, durant la Primera Guerra Mundial, estava encara fresc en la memòria de molts, i els alemanys no confiaven en el seu feble govern, conegut com la República de Weimar. El gener del 1933, el que era aleshores el president d'Alemanya va dimitir,

nomenant com a nou líder de l'estat a Adolf Hitler, representant del Partit Nacional Socialista Alemany dels Treballadors (NSDAP) més conegut com a partit nazi. El moment clau en què va començar alguna acció pròpia de la dictadura va ser quan va tenir lloc l'incendi a l'edifici del parlament "Reichstag", a Berlín. Va ser aleshores quan es van iniciar accions discriminatories, ja que van atrapar el suposat causant de l'incendi que era un comunista holandès. A partir d'aquest moment, Hitler va respondre de la següent manera: "A partir d'ara no mostrarem cap compassió. Qui s'interposi en el nostre camí serà sacrificat". Dos mesos més tard, el 5 de març, es van celebrar unes noves eleccions en les quals el partit nazi no va obtenir la majoria absoluta ja que l'esquerra va obtenir un 30% dels vots mentre que el Partit Nacional Socialista Alemany dels Treballadors (NSDAP) obtenia només 43,9%. Tot i així, aquests resultats van permetre a Hitler governar. Més tard, després de que Hitler prohibís el Partit Comunista, van començar a ser suspesos els drets civils de la població alemanya. La llibertat d'expressió va deixar de ser un dret propi i la policia tenia la potestat de detenir a persones i remoure les cases. A més a més, tots els opositors polítics del règim nazi van quedar fora de la llei. A data del 15 de març, ja hi havia milers de comunistes arrestats a causa de la seva ideologia. Per allotjar tots aquests presos es van crear els primers camps de concentració on les condicions de detenció eren terribles. Les persones eren maltractades, torturades i fins i tot, assassinades. En particular, els jueus van ser els que més van patir. Per tant, viure en una dictadura com aquesta va significar posar en pràctica la ideologia de l'extrema dreta en forma de discriminacions, abusos de poder i reducció massiva de drets. Alemanya va deixar de ser un estat democràtic fins al 1945.

1.4.2 ALEMANYA (2017)

Les darreres eleccions federals alemanyes es van celebrar el 24 de setembre del 2017. En aquestes darreres, van sortir elegits els 709 diputats de Bundestag (parlament alemany) que triarien el futur canceller d'Alemanya pel període 2017-2021. Després de les votacions, va sortir novament escollida la cancellera Angela Merkel (Unió Cristianodemòcrata) que es va mantenir en el càrrec que porta ocupant des del 2005. El partit d'extrema dreta "Alternativa per Alemanya" liderat per

Alice Weidel i Alexander Gauland, va entrar per primer cop al parlament alemany havent recaptat el 12,6% dels vots (tercera posició després del Partit Socialdemòcrata). Segons els resultats geogràfics, l'extrema dreta predominava a l'est, zona d'on provenen els líders d'aquest partit.

Se'l considera un partit d'extrema dreta per varies raons. La primera seria la ideologia euroescèptica que comparteixen amb altres partits d'extrema dreta europeus. El partit polític Alternativa per Alemanya (AfD) va decidir entrar en la campanya electoral al Bundestag amb una crida a desfer l'«error històric» de l'euro. El seu programa electoral es basa en el rebuig a l'euro i la defensa del retorn al marc alemany. També defensen una dissolució ordenada i gradual de l'eurozona. Per altra banda, s'oposen a l'onada d'immigrants arribats a Alemanya en el context de la crisi migratòria a Europa. I per acabar de corroborar que és un partit d'extrema dreta, només cal donar un cop d'ull a la plana web oficial del partit polític. Al final de la pàgina inicial, s'observa un petit resum de com es defineixen a ells mateixos: "Alemanya necessita un partit que s'oposi constantment a les polítiques irresponsables d'aquesta canceller i el seu govern federal. Som l'única força seriosa per a un canvi fonamental de política en qüestions que són particularment rellevants per al futur del nostre país: Asil i immigració, Islam i identitat. Tenint com a objectius el rescat de la UE i l'EURO, la protecció i la seguretat dels ciutadans i el futur per als nostres fills i famílies."

Per tant, podem veure que avancen contra-arguments contra els partits oficials per guanyar vots a la vegada que afirmen amb autoritat que els actuals polítics que estan governant no haurien d'ocupar aquest lloc. També parlen d'una única força deixant de banda altres partits o ideologies. I per acabar, només és necessari veure les propostes discriminatòries, xenòfobes i euroescèptiques que plantegen per veure clarament que se situen en la ideologia d'extrema dreta.

1.4.3 ESPANYA (1936)

Franco va intentar un cop d'estat amb la presència de forces militars, però a la capital no hi va haver resultat. Aquest fet provocava l'inici de la guerra civil espanyola l'any 1936, que va oposar dos bàndols: els republicans i els colpistes,

representants de la dreta i liderats per Franco. Després de tres anys de batalles va sortir com a guanyador el bàndol de les dretes. Així mateix, l'any 1939 Franco es va autoproclamar cap d'estat. Des d'aquell moment, Espanya va esdevenir una dictadura de dretes, amb un únic partit polític (Moviment Nacional) en el seu comandament i que era la font del moviment franquista. Les corts franquistes no tenien iniciativa legislativa, perquè Franco concentrava el poder executiu i el legislatiu en un govern altament centralitzat. Es trencava així el principi de separació de poders propi d'un règim democràtic, fet que es retroba en molts règims dictatorials.

Dues de les característiques que criden més l'atenció del franquisme són: la forta propaganda del partit i persecucions policíiques a tots aquells que mostraven algun tipus d'oposició. A part, les bases ideològiques del règim són un clar exemple de la manera de pensar de sectors tradicionalistes, conservadors, religiosos i feixistes.

No va ser fins al 1977 que es van celebrar les primeres eleccions generals lliures després del franquisme. Quaranta-un anys després de les últimes eleccions generals a Espanya, celebrades el 1936, tothom tornava a decidir lliurement el seu destí a les urnes. El partit més votat va ser la UCD (Unió de Centre Democràtic) liderat per Adolf Suárez que va ser nomenat president del govern. D'altra banda, el PSOE (Partit Socialista Obrer Espanyol) va ser la segona força més votada. Després d'aquests resultats, es va detectar una forta presència de partits més socialistes i liberals. Semblava obvi que la població no estava d'acord amb que l'extrema dreta tornés a governar després de la dictadura que van patir els espanyols durant el franquisme.

1.4.3 ESPANYA (2019)

En el cas d'aquest país, no fa tant temps que va acabar la dictadura. El franquisme va acabar quan va morir el seu líder Franco, l'any 1975. És a dir, fa menys de cinquanta anys que van haver-hi les primeres eleccions lliures després de la dictadura.

L'any 2019 es van celebrar dues eleccions general ja que no va ser possible formar govern en les primeres celebrades el mes d'abril. Va sortir guanyador el PSOE

(Partit Socialista Obrer Espanyol) amb 120 diputats, tot i que no va obtenir la majoria i per aquesta raó, el líder socialista Pedro Sánchez, es va veure obligat a fer pactes amb diferents partits de l'esquerra (principalment amb Unidas Podemos). El PP (Partit Popular) de Pablo Casado va quedar en segon lloc amb 89 diputats. I en tercer lloc, va sorgir un partit que ningú esperava, ja que en les primeres eleccions que es van celebrar a l'abril, aquella posició l'ocupava el partit polític Ciutadans. Aquell mes de novembre es va produir un gir en el panorama polític espanyol i el tercer lloc el va passar a ocupar de manera inesperada, el partit d'extrema dreta VOX, que alhora va entrar al Congrés per primer cop.

Per corroborar que VOX és un partit d'extrema dreta, s'han analitzat diferents discursos i programes electorals. Per començar, els seus líders volen protegir la pròpia nació, i això es veu també clarament en la seva plana web on es defineixen de la següent manera: "VOX és un projecte polític per a la renovació i l'enfortiment de la vida democràtica espanyola amb l'objectiu de cohesionar la Nació, aconseguir l'eficiència de l'Estat, millorar la qualitat de les institucions, garantir l'honradesa dels responsables públics i impulsar el creixement econòmic a benefici de tots els ciutadans." Per tant, retrobem les idees de defensa de la pàtria que ja hem comentat anteriorment. Una altra característica que compleixen de l'extrema dreta és que existeix una persecució d'un grup social al qual s'atribueix sistemàticament la culpa d'una situació determinada, en aquest cas, això succeeix amb els catalans. En la seva plana web tenen un apartat que es titula "100 mesures urgents de VOX". Un d'aquests punts parla de la "suspensió de l'autonomia catalana fins a la derrota sense pal·liatius d'allò que el partit anomena colpisme i la depuració de responsabilitats civils i penals". L'objectiu és deixar aquesta comunitat autònoma sense tribunal propi, ni llengua pròpia, eliminant tot allò que d'alguna manera identifiqui la seva cultura i la faci peculiar i diferent de la resta de l'estat espanyol.

1.5 Líders importants d'extrema dreta

1.5.1 ITÀLIA

Benito Mussolini (1883-1945)

Va ser el creador d'un règim antidemocràtic anomenat feixisme, en el qual ell va rebre el sobrenom de Duce (guia o cap).

El govern de Mussolini es va caracteritzar per una ideologia d'extrema dreta i va sorgir d'un moviment polític nascut a Itàlia entre els anys 1918 i 1939.

Viollet, H. (s.d.). Benito Mussolini

[Fotografia]. Getty Images.]

El govern de Mussolini va utilitzar com a mètode estratègic la religió per a dominar el país i sostenir el seu poder. Així el seu llenguatge militar s'aniria barrejant amb el llenguatge religiós amb l'objectiu d'endocrinar a la població italiana. Es va basar en el domini i la inculcació de la por com a eina motivacional per a controlar la ciutadania. Després de finalitzar la Primera Guerra Mundial gairebé tot Europa es trobava devastada i endeutada i Itàlia no era l'excepció. Això va generar fam, pobresa i falta d'ocupació a l'interior d'Itàlia. És en aquest context que va aparèixer la figura de Benito Mussolini. Ell provenia del socialisme encara que després durant la història va fer canvis notables respecte a aquesta ideologia, adoptant uns pensaments més relacionats amb l'autoritarisme i nacionalisme, així com fent un ús dels símbols de la pàtria (banderes per tot arreu, ús de frases, eslògans i cançons a favor de la seva figura i del règim). D'altra banda, aquest govern feia un abús de les forces representatives (l'exèrcit i la policia) que eren pròpies d'aquests règims (feixisme, nazisme i franquisme). A més a més, estava compost totalment per homes i tenia un posicionament molt definit contra l'avortament que venia a més a més acompanyat d'un fort sentiment homòfob. I els dos últims factors essencials que

caracteritzaven el govern d'en Mussolini eren: la ignorància dels drets humans i el control dels mitjans de comunicació.

Matteo Salvini (1973)

[Alberto Maggi. (29 aprile 2020). Matteo Salvini. [Fotografia]. Affar Italiani. Itàlia]

És un polític italià i líder del partit d'extrema dreta la "Lliga Nord". Molt crític envers la Unió Europea i particularment amb l'euro. Salvini es destaca sobretot per la seva política contundent contra la immigració a Itàlia i a la Unió Europea. Tot el llenguatge utilitzat en els discursos polítics de la "Lliga Nord" expressen racisme i xenofòbia i es concentren en les accions dels governs regionals i locals liderats pel seu partit. Des de la seva fundació, la Lliga va obtenir ràpidament un ascens aparentment irrefrenable. En els discursos dels líders d'extrema dreta en general, i també en els de Salvini, hi ha una manipulació de les paraules. Un exemple seria quan va desmentir que el seu partit era xenòfob pel simple fet de defensar els italians. En realitat, hi ha accions i discursos seus que mostren el contrari, com ara en un discurs que va realitzar el 17 de setembre del 2019 dient textualment: "Si vols cobrir a la teva filla o a la teva dona amb *burka*, torna al teu país i fes el que vulguis." Tal i com ho defineix l'enciclopèdia catalana, la xenofòbia significa l'odi als estrangers. Així doncs, en aquest cas Salvini està sent xenòfob. En aquest mateix discurs del 2019, el líder italià d'extrema dreta es va mostrar amb un llenguatge poc polític i com a una persona propera al poble com a estratègia clara per a guanyar vots. Així pot semblar que ell no pertany a l'elit política desprestigiada i tradicional que governa normalment. El seu partit s'oposa a la societat multicultural i mostra una obsessió amb l'Islam que classifica d'incompatible amb la "civilització occidental". D'aquí sorgeix també la seva petició de prohibir la construcció de mesquites o el tancament de centres d'acollida per a immigrants en el territori italià.

1.5.2 ALEMANYA

Adolf Hitler (1889-1945)

[(Abans de 1945). Adolf Hitler. [Fotografia]. The Picture Art Collection]

Adolf Hitler va ser un líder alemany, d'origen austríac, que va aplicar les seves habilitats militars i de govern després que Alemanya perdés la Primera Guerra Mundial. Va dedicar la seva vida a la política i va ser el creador d'un règim antidemocràtic anomenat nazisme, en el qual ell va rebre el sobrenom de Führer (cap, líder, conductor). Com a polític, se'l considerava un orador potent i "captivador" que atreïa gran quantitat d'alemanys desesperats per un canvi en el seu país. Amb el seu carisma desprenia força i dinamisme que era el que necessitava el poble alemany després de la gran guerra. En els seus discursos prometia una millor vida i una nova Alemanya. Des dels seus inicis va ser un militar participatiu i implicat que més tard va liderar el Partit Nacional Socialista Obrer, més conegut com a Partit Nazi. Hitler desitjava establir un predomini absolut d'Alemanya que després s'estengués per tot Europa. Aquest va ser un dels eixos de la seva vida i campanya política-militar. Així va establir la idea de la puresa de la raça ària per portar endavant el concepte de superioritat. L'auge polític va arribar després de la gran depressió (1929-1939). Hitler va cobrar forces i va guanyar el suport de polítics i militars. A part, també es va relacionar amb membres de l'alta societat alemanya que van finançar el seu partit, prometent la recuperació d'Alemanya que encara no s'aixecava de la derrota de la Primera Guerra Mundial. Hitler va arribar al poder convencent a la majoria dels alemanys que "ell era el salvador de la nació" i així donava esperances després de tanta penúria i desgràcies que havia deixat la guerra. D'altra banda, els mitjans de comunicació van ser clarament intervinguts durant el seu mandat. Així, tot allò que es publicava havia de passar sota la lupa de la censura establerta pel líder. Aquesta censura va esdevenir una estratègia freqüent i la llibertat de premsa o d'opinió va deixar

d'existir. Hitler va ser el primer a utilitzar els mitjans de comunicació (ràdio i televisió que eren contemporanis de l'època) amb una finalitat política. Els va fer servir amb l'objectiu de comunicar a la població alemanya aquelles accions que ell realitzava en el seu govern per millorar el país. Després de l'ascens de Hitler al poder, una de les formes de domini de la població va ser inculcar, també des de l'escola primària, la ideologia nazi en els més petits, ja que ell considerava que aquesta edat era fonamental per a la fidelitat dels nens en l'edat adulta.

Alice Weidel (1979) i Alexander Gauland (1941)

Alice Weidel és una economista i empresària alemanya, que ocupa el càrrec de responsable de les qüestions econòmiques del partit polític d'extrema dreta Alternativa

[(2017). Alice Weidel i Alexander Gauland.

[Fotografia]. Festa de les pròximes eleccions a Alemanya] per Alemanya. Weidel va ser triada pel congrés del partit per representar-lo en les eleccions federals de 2017 al costat d'Alexander Gauland. Ell, és un polític, periodista i advocat alemany que ha exercit com a líder del mateix partit polític i, en aquests moments, ocupa el lloc de colíder del partit.

Alice Weidel és una figura del partit que mostra amplitud d'idees, ja que és jove i lesbiana. El que sembla curiós, ja que justament el seu partit defensa ideologies xenòfobes i intolerants. Als seus discursos es mostra autoritària, segura d'ella mateixa i preparada per a un canvi.

D'altra banda, Alexander Gauland crea un cert contrast amb Weidel, ell mostra la sabiesa i l'esperit conservador. Militava en el mateix partit que l'actual cap d'estat d'Alemanya (Angela Merkel), tot i que es va separar perquè va tenir més d'un conflicte per reivindicar el paper dels soldats alemanys durant la Segona Guerra Mundial. D'alguna manera, estava recolzant el nazisme i les seves tràgiques

derives. Es considera que el partit polític va anar guanyant popularitat a base d'escàndols i amb l'arribada de membres més radicals.

Com tots els partits d'extrema dreta europeus actuals, aquest partit manifesta un clar rebuig envers la immigració i envers Europa. Consideren que els immigrants tenen un alt potencial conflictiu i tenen tendència a generalitzar tot tipus d'estereotips sobre aquest col·lectiu. És a dir, si un membre del col·lectiu fa un error, ràpidament s'estén l'estereotip negatiu sobre tot el col·lectiu immigrant. A més a més, creuen que la tasa de natalitat de la població justament immigrant (superior a la dels alemanys) provocarà canvis ètnics i culturals inacceptables de la societat alemanya. Aquesta xenofòbia sol portar conseqüències violentes (físiques o verbals envers els immigrants). Per Alternativa per Alemanya, la Unió Europea s'està convertint en un súper-Estat antidemocràtic i antinacional. Així proposen desmantellar la zona euro al suprimir la moneda comú i acabar amb el rescat dels refugiats que arriben pel sud.

Són més partidaris de la família tradicional constituïda per home i dona. Alternativa per Alemanya aconsegueix penetrar en totes les classes socials i es beneficia en base a crítiques contra l'actual cancellera del país, Angela Merkel. Capten a electors joves i d'edat mitja. En canvi, el seu discurs arriba molt menys als majors de seixanta anys, ja que són la generació que van viure d'una manera més propera les conseqüències de la dictadura de Hitler. En les enquestes d'opinió es detecta també més presència d'homes que de dones i el partit rep més suport de l'est que no pas de l'oest.

1.5.3 ESPANYA

Francisco Franco (1936-1975)

[Francisco Franco. [Fotografia].]

Va ser un militar i dictador espanyol vinculat als valors i ideologies de l'extrem conservadorisme i rebia el sobrenom de "El Caudillo" ("cabecilla").

A aquest període de repressió i persecució del desacord, d'exili de centenars d'opositors, d'execució o desaparició forçada de diversos milers de persones, se'l coneix com el "Franquisme". Va ser un règim dictatorial, totalitari, que no va permetre cap mena d'elecció democràtica. Franco va perseguir, empresonar, torturar i assassinar als que se li oposaven. Les violacions als drets humans van ser sistemàtiques, durant gairebé quaranta anys de govern militar, catòlic i nacionalista. Se'l compara amb el nazisme alemany i el feixisme italià, ja que el seu objectiu era que el comunisme no avancés cap a la resta d'Europa occidental i molt menys tingués presència a Espanya. Com va passar a Itàlia i Alemanya, aquesta dictadura no permetia la presència d'altres partits polítics. Un dels factors més característics del mandat de Franco va ser el rol de l'església catòlica, ja que va utilitzar la religió com a eina per inculcar pensaments afins al seu règim així com, per educar a la gent sobre la seva ideologia. A part, tots aquells que no fossin catòlics també rebien mirades amenaçants i inclús, en algun cas, podien arribar a ser empresonats. El règim franquista va tenir també una gran influència en els mitjans de comunicació amb l'objectiu de transmetre la informació que era supervisada per la cúpula militar. Un altre punt en comú amb altres dictadures d'extrema dreta seria l'ús de símbols de la pàtria, com per exemple l'ús de la camisa blava, l'uniforme, la boina vermella i himnes, entre altres. L'eslògan per excel·lència de la dictadura era una "Espanya única, gran i lliure". D'aquesta manera, Francisco Franco intentava inculcar i ressaltar els valors religiosos i nacionalistes, mentre fomentava la unitat dels espanyols. Altrament, també va prendre decisions dràstiques com prohibir idiomes com el català o el basc. I per acabar, com en qualsevol govern autoritari, el poder, control i execució depenien de l'opinió del líder dictador. Per aquesta raó, el seu poder era totalitari i una sola persona assumia tot el poder.

El règim de Franco va començar a debilitar-se al mateix temps que la salut del seu líder, Francisco Franco. Les protestes, vagues i partits opositors van començar a tenir major força i el règim franquista va acabar amb la mort del dictador.

Santiago Abascal (1976)

[Ricardo Rubio ("La Razón de.. Santiago Abascal, 18 de Febrer del 2019). Santiago Abascal.

[Fotografia]. The Picture Art Collection]

Santiago Abascal és un polític basc, fundador i president del partit d'extrema dreta VOX. Anteriorment havia treballat al Partit Popular (PP), des del 1994 fins al 2013, així sent parlamentari basc per aquesta formació entre el 2004 i el 2009.

El novembre del 2013, Abascal va anunciar que abandonava el seu càrrec al Partit Popular per estar en desacord amb l'actuació del partit respecte als casos de corrupció que l'esquitxaven (Cas Gürtel) i la seva política enfront dels nacionalismes basc i català.

El gener del 2014 va presentar juntament amb excompanys del PP, un partit polític nou d'extrema dreta, que van anomenar VOX, amb el propòsit de ser una alternativa per a Espanya al PP i el PSOE. Segons ell mateix, l'objectiu era regenerar la democràcia i defensar la unitat de la "nació espanyola".

Es va presentar com a candidat a President del Govern d'Espanya el 2015 i 2016, on no va obtenir cap diputat. Però, el març del 2018 va ser reelegit per tercer cop president de VOX, i el 7 d'octubre va protagonitzar el seu primer gran míting a Madrid, on es va carregar de forces per a aspirar a fer por tant al PP com a C's (Ciutadans).

VOX és un nou partit que es va proposar acabar amb l'actual estat autonòmic, fer una política antiterrorista ferma, prohibir l'avortament i mantenir la monarquia. Com els altres partits d'extrema dreta europeus, mostren propostes antiimmigració, especialment en contra de la cultura de l'islam. De fet, el líder d'extrema dreta espanyol, en un discurs va manifestar que el país està més insegur per culpa de la presència d'immigrants islamistes. I com a solució va parlar de la possessió d'armes per part de la població. Ell és carismàtic i durant els seus discursos repeteix tres conceptes en concret per a recalcar-los i fer més potent el seu monòleg. Aquests conceptes normalment solen ser: la unitat d'espanya, posturar-se en contra dels

mitjans de comunicació i finalment la defensa de la pàtria. Com a característica de líder d'extrema dreta, es mostra proper al poble utilitzant l'humor i un vocabulari poc formal. I pel que fa al llenguatge no verbal, fa molt sovint ús del dit que demostra agressivitat, fortalesa i seguretat.

1.6 Ascens de l'extrema dreta a Europa

Europa està en crisi i l'esquerra europea sovint no és capaç de donar la resposta esperada per la població. Quan l'esquerra no troba la resposta, l'extrema dreta és el pla B del sistema. Hi ha una majoria social que anhela un canvi, i com que l'esquerra europea està en crisi, l'extrema dreta aprofita l'ocasió.

En els darrers anys s'ha notat un increment de partits d'extrema dreta europeus. Aquests partits cada cop estan rebent més suport i estan gaudint d'una reputació creixent per part de la població en diversos països europeus. En aquest continent es detecten moviments nacionalistes i conservadors que deriven a actituds discriminants, euroescèptiques i que expressen sempre l'orgull nacional per davant de la idea d'Europa. A més a més, es retroalimenten entre els diferents partits amb la mateixa ideologia.

Sorgeixen sovint en un moment de crisi, quan una considerable part de la població té ganes d'un canvi. Així doncs, apareixen aquests nous partits amb la presència característica de líders carismàtics que es mostren pròxims a la ciutadania, amb un llenguatge proper i segurs de les seves paraules. Dit d'una altra manera, aquests partits utilitzen sovint estratègies populistes. És a dir, els líders es mostren com a persones del carrer i amb sentit comú, però sobretot volen demostrar que no pertanyen a l'elit política desprestigiada i tradicional que ha governat durant molts anys en molts països com Itàlia, Alemanya i Espanya.

Després que la població de la dècada dels trenta i quaranta patís les conseqüències de la segona guerra mundial, en el cas d'Espanya la guerra civil, les dictadures estaven associades directament a l'extrema dreta. Per aquesta raó, aquesta ideologia va ser silenciada durant uns anys. Com que van provocar tanta penúria i morts, fins i tot, hi van haver països que van prohibir durant temps tots aquells

partits que compartien una ideologia propera a les ideologies defensades per les dictadures europees d'extrema dreta del passat.

Després de molts anys sense la presència de l'extrema dreta a Europa, arriba però l'any 2004 en el que la Unió Europea (UE) s'amplia i es registra un auge de la qüestió d'identitat nacional que, a la vegada, deriva en l'augment de la incertesa i així comencen a agafar força els partits euroescèptics. El 2010, en mig de la crisi del deute a Europa, Grècia demana el primer rescat europeu mentre la crisi s'estén. Llavors canvia la percepció de la UE i es qüestiona si la Unió Europea és un problema o una solució. En aquell any, ja tenien força reconeixement diferents partits radicals, euroescèptics i nacionalistes com ara Alternativa per Alemanya, Verdaders Finlandesos o el Partit Popular Conservador d'Estònia. La majoria d'aquests partits d'extrema dreta estan en contra de la UE perquè pensen que aquest organisme va ser molt generós o que no hauria d'haver rescatat a països del sud d'Europa durant aquella crisi. A més a més, veuen aquesta gran entitat com a un obstacle pel progrés dels seus països. El 2015 té lloc la tristament cèlebre Crisi dels Refugiats amb milers de persones intentant creuar el mar Mediterrani, fugint de la guerra i la persecució dels seus països d'origen. L'extrema dreta aprofita per enfortir-se amb el seu discurs anti-immigració. Els anys següents, les arribades de refugiats es redueixen dràsticament, però tot i això, la retòrica anti-immigració es manté i inclús es fa més contundent. Aquest partits no accepten la immigració i creuen que és una amenaça per Europa atès que consideren que perilla la identitat europea.

Finalment, els partits d'extrema dreta comparteixen una voluntat de retorn de l'estat de nació que es caracteritza per tenir un territori clarament delimitat amb una població amb un conjunt de trets culturals, lingüístics, que tenen una memòria col·lectiva, i que es regeixen per unes normes pròpies amb un cap d'estat i un sol govern. D'altra banda, solen fer referència a un passat que va ser millor i com s'ha dit anteriorment, es mostren euroescèptics. Pel que fa al seu discurs polític envers la UE, abans aquests partits volien dinamitzar Europa i, ara, conscients del poder de les institucions europees el missatge ha canviat. Ara el seu objectiu és assaltar Europa per canviar-la des de dins.

2. Democràcia liberal

2.1 Democràcia

Per poder analitzar degudament el concepte de "democràcia liberal", es veu oportú estudiar per separat els dos termes que el componen: democràcia i liberalisme.

La terminologia del concepte de democràcia prové del grec. Demos vol dir poble i kratos significa poder, per tant la paraula democràcia vol dir el poder del poble.

El professor de Política Robert A. Dahl afirma que l'origen de la democràcia prové d'Atenes, Grècia, però dóna per fet que pot haver estat inventada i reinventada en altres llocs on les condicions fossin les adequades. Ell creu que aquestes condicions han tingut lloc en diferents temps i diferents llocs.

Per altra banda, l'autor del llibre "La democracia en 30 lecciones", Giovanni Sartori, parteix de la base que la democràcia s'entén de dues maneres: l'antiga i la moderna. Diu que abans la democràcia s'entenia com una forma de poder i que no incloïa la noció de representació. Mentre que la segona es basa en la transmissió representativa de poder. Això vol dir que és un poder en el qual tothom intervé.

La definició que ens dóna el llibre de "Conceptos fundamentales de Ciencia Política d'Ignacio Molina" és també la d'un concepte nascut a Grècia, però que defineix una forma de govern on l'autoritat és exercida per una majoria dels membres de la comunitat política. Tanmateix, les dimensions de les societats modernes fan impossible una intervenció directa de tots els ciutadans en la presa de decisions. Així doncs, es canalitza aquesta participació a través d'un mecanisme representatiu i de l'agregació dels interessos dels partits polítics. Actualment, la democràcia es caracteritza per ser un règim que fa possible articular el pluralisme social (sistema en el qual s'accepta, es tolera i reconeix altres posicions, pensaments i creences en una societat) i que organitza consultes universals que respecten els drets fonamentals i la divisió de poders. Un altre punt primordial en el context d'aquest treball és que la democràcia es defineix en oposició als autoritarismes. L'atractiu que desprèn ha tingut sovint com a conseqüència que dictadures feixistes i comunistes es bategin amb la denominació de "democràcia popular".

Pel que fa a Jean-Jacques Rousseau (1712-1778), creia que la democràcia era la millor forma de govern, ja que el poble era qui triava els representants d'aquest. A part, també pensava que igual que els triaven, també podrien fer-los abandonar el govern en el moment en què no complissin amb les seves obligacions.

"No comparteixo el que dius, però defensaré fins a la mort el teu dret a dir-ho". Amb aquesta frase marcava la seva posició el filòsof Voltaire (1694-1778). Ell defensava el dret a la llibertat i pensava que el poder del poble unit era invencible. Ningú podia lluitar contra el poble, ja que aquest estava format per la majoria i entre tots podrien vèncer les injustícies.

D'altra banda, un règim democràtic ha de tenir a més a més les següents característiques:

- Respecte pels drets humans consagrats per l'Organització de les Nacions Unides (ONU)
- Llibertat individual
- Llibertat per l'associació i bel·ligerància política
- Presència de múltiples partits
- Distribució del poder en diferents actors socials
- Sufragi universal, lliure i secret
- Representació
- Alternança en el poder
- Llibertat de premsa i opinió
- Igualtat davant la llei
- Limitació del poder dels governants
- Afecció a l'Estat de dret consagrat en una Constitució, Carta Magna o Llei Suprema.

2.2 Liberalisme

El liberalisme és un conjunt d'idees i principis defensats per diferents persones (filòsofs, pensadors, polítics, economistes...) a partir del segle XVII a Anglaterra. És

un corrent de pensaments que es caracteritza per la defensa assertiva de la llibertat individual sota algunes institucions governamentals que han de procurar ser neutrals. Aquest model social va sorgir arran de la lluita contra l'absolutisme monàrquic (un sistema on tot el poder el té el rei) i amb l'objectiu de crear un estat de drets amb poders limitats i sotmesos a una Constitució.

El liberalisme considera que tots els ciutadans són iguals davant la llei i l'estat. Un altre punt és el que fa referència a la llibertat com a dret inviolable i que implica la llibertat d'expressió, pensaments, associació, etc., tenint com a únic límit la no afectació de la llibertat i dels drets dels altres ciutadans.

La teoria del filòsof John Locke (1632-1704) explicava que l'estat social del ser humà es basa en drets i deures i que en estat de naturalesa, els humans són lliures. Altrament, ell defensava que els humans tenen el dret de preservar la propietat privada. Per això, se'l considera com un dels pilars del liberalisme. La seva concepció de la naturalesa de l'home i de l'ordre social i polític va fonamentar les bases de futurs autors que van assumir el corrent liberal.

Així doncs, existeixen tres principals lleis fonamentals del liberalisme. En primer lloc, els éssers humans són racionals i com a tal, tenen drets i la capacitat de triar per si mateixos. Dit d'una altra manera, els humans tenen el dret de dur a terme la seva vida privada tal com ells prefereixin. De manera que sostinguin els tres "drets naturals" de Locke: vida, llibertat i propietat privada. En segon lloc, els ciutadans tenen el dret de decidir com són governats sense que això influeixi en els seus assumptes privats. I en tercer lloc, l'estat de dret garanteix la igualtat davant la llei tant de governants com governats. Això fa que ningú pugui usar el poder en contra de les regles de joc polític. Per tant, tres aspectes bàsics serien: la llibertat, la representativitat i la divisió de poders. Resumint, el liberalisme es defineix per les següents característiques:

- Llibertats individuals: Per el liberalisme la llibertat és un dels eixos més importants de la vida política. Això implica diversos aspectes socials i culturals com la llibertat de culte, llibertat de pensament, d'expressió, d'associació i de premsa. I els seus límits justament han de ser les llibertats

alienes de cada individu. És a dir, som lliures de fer el que vulguem sense violar els drets dels altres.

- Individualisme: Donar preferència als drets i llibertats individuals per sobre dels col·lectius, ja que es considera l'individu com a una única persona i primordial.
- Propietat privada: Pel liberalisme hauria de ser un dret garantitzat per la llei.
- Còdigs legals: Els aspectes socials i culturals de la vida han de regular-se amb ordres, còdics, lleis i altres documents judicials i legals que siguin d'acceptació comú sense fer cap distinció.

2.3 Democràcia liberal

Una democràcia liberal és a la base una democràcia representativa. És a dir, un sistema de representació política que ofereix als seus ciutadans un model de gestió pública.

Es convoca a la població per a unes eleccions públiques i lliures. A través del vot, els ciutadans escullen el grup de persones que exerciran el poder en nom del poble. La teoria política del liberalisme que es remunta al segle XVIII amb John Locke és la base de tota democràcia liberal. El seu triomf i reputació va produir que aquest mètode de govern fos aplicat a diferents nacions com ara Itàlia, Alemanya o Espanya. Per una banda, la democràcia liberal fa referència a una forma particular de democràcia basada en fonaments teòrics del liberalisme com ara recolzar la idea de la separació de poders (legislatiu, executiu i judicial) o convocar eleccions de manera freqüent per evitar llargs mandats. També protegeix i consolida les constitucions del dret de la propietat privada. D'altra banda, és una forma de democràcia representativa que segueix una constitució que complementa la regla de la majoria i protegeix els drets i llibertats de qualsevol minoria i, en general, de qualsevol persona.

La majoria de democràcies liberals es caracteritzen per:

- La limitació dels diversos poders i control del funcionament formal del govern.
- Independència del poder judicial.
- El dret a votar i/o ser votat en les eleccions.

- Igualtat davant la llei.
- Dret a la propietat privada, i a la privacitat.
- Llibertat d'expressió, reunió i manifestació.
- Llibertat de premsa, així com l'accés a fonts d'informació alternativa a les pròpies de govern.
- Llibertat d'associació.
- Ciutadans educats sobre els seus drets i deures.

La democràcia liberal neix de la llibertat dels seus ciutadans, és a dir, és una democràcia que s'enfoca com a finalitat de protegir les llibertats individuals i recalcar la importància de la divisió de poders. Tot i això, l'aparició de nous partits i moviments populistes d'extrema dreta que denuncien el caràcter liberal d'aquestes democràcies plantegen nous reptes per a la democràcia.

3. Diferències i similituds entre l'extrema dreta i la democràcia liberal

3.1 Similituds

- Parteixen de la concepció que un estat ha de ser capaç de regular el conflicte social.
- Ambdues es basen en el poder, tot i que en la democràcia liberal el poder recau en el poble sobirà, mentre que amb l'extrema dreta es concentra.
- Totes dues influeixen en les llibertats de l'individu, mentre que la democràcia les respecta, l'extrema dreta té més tendència a restringir-les a una part de la població.
- Els partits d'extrema dreta actuals respecten el sistema democràtic com es fa en una democràcia liberal.

3.2 Diferències

- En l'extrema dreta no hi ha distribució equitativa en aspectes socials i en l'aplicació de drets.
- La democràcia liberal té com a principi bàsic la divisió dels tres poders mentre que l'extrema dreta advoca per un poder absolut.
- L'extrema dreta fomenta la misèria i l'exclusió social.
- L'extrema dreta no sol respectar les minories mentre que la democràcia liberal recolza la democràcia representativa.
- La democràcia liberal es basa en l'elecció del poble mentre que l'extrema dreta imposa els seus arguments autoritaris per a aplicar les seves polítiques.
- L'extrema dreta porta a l'extrem els sentiments nacionalistes.
- L'extrema dreta rebutja a la immigració així qüestionant drets humans fonamentals com l'acollida de refugiats o negant-se a oferir accés a l'educació o a la sanitat.
- L'extrema dreta promet solucions simples a problemes complicats, sovint passant per alt els Drets Humans com per exemple el dret a l'exil.
- L'extrema dreta recolza i promou comportaments racistes.

4. Motius pels quals l'extrema dreta amenaça la democràcia liberal

La democràcia liberal a Europa torna està en perill. Els mitjans de comunicació internacionals, sovint afirmen que la "crisi dels refugiats" està empenyent Europa cap a l'extrema dreta. I mentre desenes de milers de persones es manifesten contra una suposada "invasió musulmana", els partits d'extrema dreta europeus aprofiten l'ocasió. Pel que fa als resultats polítics, estan assolint nivells rècord en els sondejos d'opinió i ja guanyen en eleccions locals i nacionals d'alguns països del continent. La novetat ara, és que per primera vegada en la història de la postguerra, la democràcia liberal a Europa és atacada des de dins de l'elit política, més que des de fora.

Després d'anys d'una Unió Europea en crisi, està naixent una nova era a Europa. L'extrema dreta cada cop està agafant més força i cada cop són més els ciutadans euroescèptics que fan que la democràcia liberal a Europa estigui en perill.

Hi ha tres elements claus que demostren que l'extrema dreta amenaça la democràcia liberal. D'entrada és oportú destacar la frase de Viktor Orban (l'actual Primer Ministre d'Hongria) que afirma: "Jo defenso un model de democràcia il·liberal". S'entén per democràcia il·liberal un sistema que no respecta les minories. El primer ministre hongarès va fer servir els atacs terroristes a París de l'any 2015 per iniciar el seu particular atac contra el multiculturalisme no només a Hongria, sinó també al conjunt d'Europa. Mentre altres líders mundials es manifestaven a favor de la llibertat d'expressió i la tolerància, Orban demanava a la UE que restringís l'accés als immigrants amb "trets culturals diferents". En segon lloc, la democràcia il·liberal no reconeix la pluralitat de la societat. Altrament dit, exclou tots aquells i aquelles que són diferents de la resta del grup. I per acabar, la democràcia il·liberal renúncia a la separació de poders, posant en perill la viabilitat de la democràcia ja que defensa un poder absolut que pren totes les decisions.

Els valors que encarna la democràcia liberal (sobretot el dret a escollir els líders en eleccions lliures i justes, la llibertat de premsa, i l'Estat de dret) són objecte d'atac i estan en retirada a tot el món atès que hi ha una crisi del model econòmic liberal que genera unes tensions socials. Això fa que el propi model de democràcia liberal

perilli. Aquesta "recessió democràtica", com l'anomena Diamond, no es limita a les nacions emergents o als antics països comunistes, com Hongria o Polònia. El compromís amb les regles de la democràcia liberal, inclòs el dret a vot i la igualtat de drets per a tots els ciutadans, estan en recessió fins i tot en les democràcies consolidades, com per exemple la dels Estats Units. En un recent llibre, El poble contra la democràcia i en un article, del polítòleg Yascha Mounk sosté que tant el "liberalisme antidemocràtic" com la "democràcia antiliberal" amenacen la democràcia liberal. En el liberalisme antidemocràtic, la democràcia és massa feble: se sacrifiquen els llaços socials i la seguretat econòmica abans que la llibertat individual. En canvi, sota la democràcia antiliberal, el liberalisme és massa feble: el poder queda en mans de demagogs que governen en nom d'una majoria enfadada, o almenys d'una minoria gran, a la qual se li diu que és el "veritable poble". A més, un fet recalable que demostra que la democràcia liberal està en retirada, és la forta aparició de l'extrema dreta en molts països. Una ideologia que majoritàriament no segueix els mateixos referents que la democràcia liberal. De fet, un dels majors perills per a la supervivència de la democràcia com a forma de govern basada en els principis de rendició de comptes, autonomia i igualtat és el buit entre les necessitats de Demos i el mode d'acció de Kratos. És a dir, hi ha una tensió social i unes demandes per part de Demos (poble) a les quals el Kratos (govern) no sap donar respostes escaients.

Conclusions

Una vegada finalitzat el meu projecte de recerca, puc oferir una resposta a la pregunta plantejada: Fins a quin punt l'extrema dreta actual europea té afectacions directes en les democràcies liberals d'Itàlia, Alemanya i Espanya?

Avui dia, l'extrema dreta està renaixent a causa de la capacitat que tenim els humans d'oblidar. Les noves generacions no han patit les abismals conseqüències provocades per l'extrema dreta durant segle passat i no són suficientment conscients de com pot derivar una ideologia que es basa en règims dictatorials. A més, alguns historiadors ja comencen a definir els últims deu anys com la "dècada de les crisis". És a dir, un període temporal en el qual s'han produït tot un conjunt de crisis que sense cap mena de dubte ens han obligat a replantejar el nostre model de societat. És el moment idoni per l'aparició de nous moviments populistes que, precisament, aprofiten els contextos d'incertesa i desesperació social per a fer arribar un discurs xenòfob i autoritari.

En definitiva, l'extrema dreta cada cop està agafant més força i cada cop són més els ciutadans euroescèptics que fan que la democràcia liberal a Europa estigui en perill amb els partits d'extrema dreta com el seu principal enemic. Però aquesta vegada és diferent, els malestars i l'oposició són dins de les elits i el mateix parlament europeu amb l'objectiu d'assaltar Europa per canviar-la des de dintre o inclús acabar amb ella. Ara bé, el lideratge liberal europeu i el PPE (Partit Popular Europeu) en particular, no canvien la seva estratègia i es planten per defensar els valors fonamentals d'Europa i la democràcia liberal que la constitueixen.

Resumint, queda clar que l'aparició de moviments d'extrema dreta posa en perill el model de democràcia liberal pels següents motius. En primer lloc, els discursos xenòfobs atempten contra un model de societat basat en el pluralisme i la protecció dels drets de les minories. En segon lloc, el reforç de líders carismàtics pot tenir greus conseqüències pel bon funcionament de la democràcia, la qual es basa precisament en la divisió de poders i l'alternança política. En tercer lloc, la manca de solidaritat transnacional que defensa l'extrema dreta (com per exemple, mantenint posicions de caràcter euroescèptic) representa un risc major a l'hora de coordinar

polítiques intergovernamentals que ens permetin afrontar els reptes globals contemporanis.

Amb tot, l'aparició dels moviments d'extrema dreta ens planteja la següent pregunta:
L'extrema dreta pot esdevenir una nova ideologia consolidada per a la societat?

Bibliografía/Bibliografía electrònica

Alemania 1933: de la democracia a la dictadura.

Àmsterdam. Recuperat de:

<https://www.annefrank.org/es/ana-frank/en-foco/alemania-1933-de-la-democracia-la-dictadura/> el 22/11/2020.

Alternative für Deutschland (2013). Alternative für Deutschland.

Berlín. Recuperat de: <https://www.afd.de>. el 22/11/2020.

Cachanosky, Juan Carlos (10/01/2014). *Democracia y Liberalismo* | EPT.

Economiaparatodos.net. (2020).

Recuperat de <http://economiaparatodos.net/democracia-y-liberalismo/> el 22/11/2020.

Cadena SER (2020/05/06) *Santiago Abascal: "En Vox no despreciamos a nadie por su tendencia sexual"* Recuperat de:

<https://www.youtube.com/watch?v=zK6msbhv5oo> el 22/11/2020.

CIDOB Barcelona (2019/05/09) *El auge de la ultraderecha en Europa* Recuperat de

<https://www.youtube.com/watch?v=-C7GG4ogRBE> el 22/11/2020.

Dahl, Robert A., (2012) *La democracia*.

Barcelona, Espanya: Editorial Ariel.

Duarte, Monica. *5 Diferencias entre Democracia y Dictadura - Lifeder*. Lifeder.

(2020). Recuperat de: <https://www.lifeder.com/diferencias-democracia-dictadura/> el 22/11/2020.

El País (2019/09/17) *Matteo SALVINI: "Si quieres cubrir a tu hija con un BURKA, vete a TU PAÍS"*.

Recuperat de <https://www.youtube.com/watch?v=3IVigWOiLkM>.

Escárate, Eduardo (31/12/2019). Los partidos de derecha. Sus diferencias y similitudes. Revista digital.

Recuperat de <http://revistadigital.net/los-partidos-de-derecha/> el 22/11/2020.

Francisco Franco - Historia. Historia. (2020). Recuperat de:

<https://canalhistoria.es/perfiles/francisco-franco/> el 22/11/2020.

Garcia, Raphael (2018/08/20). *La PARADOJA de la TOLERANCIA | Karl Popper*

Recuperat de

https://www.youtube.com/watch?v=6tDPH6uwlDw&ab_channel=RaphaelGarcia

GDLC - xenofòbia. (2020).

Barcelona. Recuperat de: <http://www.diccionari.cat/lexicx.jsp?GECART=0144291> el 15/11/2020.

Geli, Marc. Extrema dreta, ultradreta, feixisme i altres confusions - Ab Origine Magazine. (2020). Recuperat de

<http://www.aboriginemag.com/extrema-dreta-ultradreta-feixisme-i-altres-confusions/> el 15/11/2020.

Historia Fatima (2018/10/10) *Discurso Mussolini* Recuperat el 22/11/2020, de

<https://www.youtube.com/watch?v=CoINnm6vdmM>

Jerez, Andreu (05/05/2019). Epidèmia ultra. *Diari Ara*. Recuperat el 15/11/2020, de

https://www.ara.cat/internacional/Epidemia-ultra_0_2228777133.html

Leslien13. (2016) *Democracia representativa*. Slideshare.net. Recuperat el 22/11/2020, de

<https://www.slideshare.net/leslien13/democracia-representativa-59349354>.

Manifiesto Fundacional | VOX. VOX. (2013). Recuperat el 22/11/2020, de

<https://www.voxespana.es/espana/manifiesto-fundacional-vox>.

Manin, B., & Vallespín Oña, F. (1998). *Los principios del gobierno representativo*. Editorial Alianza.

Máxima, Julia (14/10/2020). Características.

Recuperat el 22/11/2020, de <https://www.caracteristicas.co/democracia/>.

Máxima, Julia (10/03/2020). Características

Recuperat el 22/11/2020, de <https://www.caracteristicas.co/liberalismo/>.

Molina, Ignacio (1998). *Conceptos fundamentales de ciencia política*.

Madrid, España: Alianza editorial.

Moreno, Vicente. (7/07/2011) Extrema dreta- Sapiens.cat

Recuperat <http://blogs.sapiens.cat/socialsenxarxa/etiqueta/extrema-dreta/>
el 15/11/2020.

Navarro, Javier (maig 2017). Definición ABC.

Recuperat de <https://www.definicionabc.com/politica/ultraderecha.php>
el 15/11/2020.

Oliveras, Eliseo (15/04/2017). El ressorgiment ultra d'Europa.

Recuperat el 15/11/2020, de

<https://www.elperiodico.cat/ca/internacional/20170415/el-ressorgiment-ultra-deuropa-5971135>

Partido Socialista Obrero Español (2019) *Programa electoral PSOE*. Recuperat el 22/11/2020, de

<https://www.psoe.es/media-content/2019/04/PSOE-programa-electoral-elecciones-generales-28-de-abril-de-2019.pdf>.

Resultados elecciones Alemania 2017. Europapress.es.

Recuperat de

<https://www.europapress.es/internacional/noticia-resultados-elecciones-alemania-2017-20170924195952.html>. el 22/11/2020.

Rodríguez-Aguilera, Cesáero (2017). Manual de partidos políticos.
Barcelona, Espanya: Editorial Huygens

Santirso, Manuel (2014). El liberalismo: una herencia disputada.
España: Editorial Cátedra.

Sartori, Giovanni (2009). La democracia en treinta lecciones.
Editorial Taurus.

Surroca, Bernat (2017). Una nova crisi per a Europa. Diari Ara
Recuperat el 15/11/2020, de <https://interactius.ara.cat/extremadreta>

Télam (2016/03/14) *Dura derrota de Merkel y fuerte ascenso de la ultraderecha en Alemania* Recuperat de <https://www.youtube.com/watch?v=0hI6eNHZxj4> discurs ext dr ALE.

The objective (2019/04/03) *Alice Weidel, la diputada ultraderechista que culpa a la UE del Brexit* Recuperat de <https://www.youtube.com/watch?v=CuHsKzxPGNY> (discurs Weidel).

Ultradreta | enciclopèdia.cat. (2020).

Recuperat de <https://www.enciclopedia.cat/ec-gec-0149120.xml> el 15/11/2020.

Vikipèdia. Benito Mussolini. (La pàgina va ser modificada per darrera vegada el 2 de gener del 2021). Recuperat el 15/11/2020, de https://ca.wikipedia.org/wiki/Benito_Mussolini#La_cursa_vers_el_poder

Vikipèdia. *Democràcia*. (La pàgina va ser modificada per darrera vegada l'1 de gener del 2021). Recuperat el 22/11/2020, de https://es.wikipedia.org/wiki/Democracia#Tipos_de_democracia.

Vikipèdia. Elecciones generales de Italia de 1924. (La pàgina va ser modificada per darrera vegada el 29 de desembre del 2020). Recuperat el 15/11/2020, de https://es.wikipedia.org/wiki/Elecciones_generales_de_Italia_de_1924

Vikipèdia. Francisco Franco Bahamonde. (La pàgina va ser modificada per darrera vegada el 31 de desembre del 2020). Recuperat el 22/11/2020, de https://ca.wikipedia.org/wiki/Francisco_Franco_Bahamonde

Vikipèdia. Inquisició. (La pàgina va ser modificada per darrera vegada el 23 de desembre del 2020). Recuperat el 15/11/2020, de <https://ca.wikipedia.org/wiki/Inquisició>